

Archiwum Archidiecezjalne w Białymstoku

**Akta Archidiakonatu Białostockiego (z. nr 2)
Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych**

(wyciąg z inwentarza, stan na 2016 r., oprac. M. Wróbel, W. Wróbel,
konsultacja: dr T. Jaszczołt)

ARCHIWUM I MUZEUM
ARCHIDIECEZJALNE
W BIAŁYMSTOKU

Wykaz skrótów:

AAB – Archiwum Archidiecezjalne w Białymstoku

ADS – Archiwum Diecezjalne w Siedlcach

AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie

oryg. – oryginał

perg. – pergamin

rkps – rękopis

Sumariusz dokumentów – AAB, Akta Archidiakonatu Białostockiego (z. nr 2), Sumariusz dokumentów znajdujących się w Duchownym Archiwum Obwodu Białostockiego, l. 40. XIX w.

WKL – Wielkie Księstwo Litewskie

1.

SYGNATURA: 2.1.1

REGEST DOKUMENTU: Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłł wojewoda wileński i kanclerz WKL funduje i uposaża kościół parafialny pw. Zwiastowania NMP, św. Józefa i św. Marii Magdaleny.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Goniądz, 9 czerwca 1519 r. [*feria quinta ante Pentacosten*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 330 x 336 + 75 mm

PIECZĘĆ: pieczęć Mikołaja Radziwiłła z przedstawieniem herbu Trąby, woskowa, w puszce woskowej, przywieszona na purpurowym sznurze; Ø 55 x 35 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół dobrzyniewski, nr 1 [*Fundusz kościoła dobrzyniewskiego przez księcia Mikołaja Radziwiłła wojewodę wileńskiego uczyniony na pergaminie z pieczęcią wiszącą na wosku*].

KOPIE: AAB, Akta Archidiakonatu Białostockiego (z. nr 2), *lura et Privilegia Ecclesiae Dobrzyniewiensis [...] Conscriptus et [...] Productus per [...] Joannem Chrysostomum Bogucki Canonicum Livoniensem Parochum Dobrzyniewensem In Anno Domini 1721*, s. 4-6.

PUBLIKACJE, LITERATURA: [brak informacji]

UWAGI: Wcześniej przechowywany w archiwum Parafii Rzymskokatolickiej pw. Zwiastowania NMP w Dobrzyniewie w tekturowym, obciążonym skórą pudełku. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony, silnie zabrudzony (szczególnie na odwrociu), z widocznymi drobnymi zaplamieniami. Odształcony przestrzennie i zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złożeń pergamin osłabiony i zmechawiony, z niewielkimi ubytkami na skraju zagieć, a warstwa rękopiśmienna miejscami zatarta lub nieczytelna. Zakładka silnie zdeformowana na skutek złożenia, odcięta (?) od reszty dokumentu i przymocowana jedynie sznurem pieczętnym. Pieczęć silnie zabrudzona, z drobnymi pęknięciami wosku i niewielkim ubytkiem części puszki. Pasmanteria zabrudzona, z odpajającymi się nitkami, częściowo rozplątana.

2.

SYGNATURA: 2.1.2a

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [I] król Polski, wielki książę litewski etc. potwierdza dwa dokumenty uposażeniowe kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP i św. Mikołaja w Bielsku Podlaskim: 1)

wystawiony w Wilnie 24 grudnia 1492 r. przez wielkiego księcia litewskiego Aleksandra i 2) wystawiony w Wilnie 2 listopada 1493 r. przez wielkiego księcia Aleksandra oraz uposaża probostwo bielskie w prawo posiadania dwóch karczm.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Kraków, 15 kwietnia 1512 r. [*feria quinta ante festum Conductus Paschae*]. W kopii [ADS, D 152] data wystawienia po rozwinięciu to 8 kwietnia 1512 r. [*feria quinta ante Festa Solemnia Paschae*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 315 x 600 mm + 65 + 30 (podwójna zakładka).

PIECZĘĆ: pieczęć Zygmunta I, woskowa, zachowana w ¼ wraz fragmentem puszki woskowej, luzem, przekątne ok. 50 x 70 mm.; sznur jedwabny [?] biało-czerwono-czarny.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 1 [*Potwierdzenie przywilejów dawniejszych kościoła bielskiego przez króla Zygmunta I uczynionych przez Aleksandra w[ielkiego] księcia litewskiego w roku 1493, na pergaminie z pieczęcią na wosku wiszącą nadpsutą*]; cyfra rzymska „I” czerwonym atramentem, litera „A”; AAB-ArB-2a.

KOPIE: ADS, D 152, k. 36-38.

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) Z. Romaniuk, *Przywileje wielkksiążęce i królewskie dotyczące Bielska Podlaskiego z lat 1430-1512*, w: *Bielsk Podlaski. Studia i materiały do dziejów miasta*, red. Z. Romaniuk, Bielsk Podlaski 1999, s. 254-257, 268-269 (dok. nr 2, 3, 10) – publikacja z kopii. 2) E. Beszta-Borowski, *Dzieje parafii katolickiej Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja w Bielsku Podlaskim*, red. M. Składanowski, Drohiczyn 2012, s. 19-21.

UWAGI: Zawiera transumpty dokumentów Aleksandra Jagiellończyka dla kościoła w Bielsku z 1492 i 1493 r. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i silnie zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). Nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego, ma rozległe zaplamienia i zacieki na licu i odwrociu. Wskutek długotrwałego przechowywania w postaci złożonej dokument jest silnie odkształcony przestrzennie i w znacznym stopniu zdeformowany. W miejscach złożenia powstały trwałe złamania, gdzie pergamin uległ zmechanieniu i osłabieniu. Na zagięciach powstały drobne ubytki, ponadto widoczne są duże ubytki podłoża na marginesie spowodowane działalnością gryzoni. Warstwa rękopiśmienna miejscami zblakła, zatarta, z objawami pęknięcia i pudrowania. Pieczęć nie zachowała integralności z dokumentem, przetrwała w formie destruktu, silnie zanieczyszczona. Sznur pieczętny częściowo zachowany przy szczątku pieczęci silnie zanieczyszczony, nici uszkodzone, poszarpane i poplątane. Druga część sznura zachowana przy dokumencie, przewleczona przez zakładkę, zabrudzona, z odspajającymi się miejscowo nitkami.

3.

SYGNATURA: 2.1.2

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [I] król Polski, wielki książę litewski etc. na prośbę plebana bielskiego Marcina z Dusznik nadaje kościołowi w Bielsku Podlaskim grunta koło dóbr Malinowo i zezwala na osadzenie na nich chłopów.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Piotrków, 14 grudnia 1512 r. [*feria tertia in crastino s. Lucie virginis*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 255 (259) x 411 (421) + 69 mm.

PIECZĘĆ: pieczęć mniejsza litewska Zygmunta I; woskowa, puszka woskowa na biało-zielonym jedwabnym sznurze; Ø 80 x 27 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 2 [*Potwierdzenie pewnych gruntów przez dziedziców Molinow kościołowi danych przez króla Zygmunta I, na pergaminie z pieczęcią wiszącą na wosku całą*]; AAB-AArB-2.

KOPIE: ADS, D 152, k. 40-41.

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) Z. Romaniuk, *Przywileje wielkksiążęce...*, s. 270-271 (dok. nr 11) – publikacja z kopii. 2) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013. 3) W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich zbioru XVI-wiecznych dokumentów na pergaminie ze zbioru Muzeum i Archiwum Archidiecezjalnego w Białymstoku, część I*, Warszawa 2013 (mps w zbiorach AAB), s. 4-21.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

4.

SYGNATURA: 2.1.3

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [I] król Polski, wielki książę litewski etc. wydaje wyrok w sporze między plebanem bielskim Łukaszem z Księżopola a plebanem wyszkowskim Stanisławem z Mazowsza, o dwóch chłopów i młyn w dobrach Kołby, przysądzając je kościołowi w Bielsku Podlaskim.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Grodno, 17 marca 1522 r. [*feria secunda post Dominica Reminescere*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 235 x 405 + 80 mm.

PIECZĘĆ: brak. Zaginiona już w XIX w.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 3 [*Przywilej króla Zygmunta [I] przysądżający dwóch ludzi i młyn z łąką na majątku Kolby kościołowi, na pergaminie bez pieczęci*]; nr 3; nr 4; Litt[era]. E. AAB-AArB-3.

KOPIE: ADS, D 152, k. 39-40.

PUBLIKACJE, LITERATURA: E. Beszta-Borowski, *Dzieje parafii katolickiej...*, s. 420-422.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i silnie zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). Nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego, ma rozległe zaplamienia i zacieki na licu i odwrociu. Jest silnie odkształcony przestrzennie i zdeformowany wskutek długotrwałego przechowywania w postaci złożonej. W miejscach złożenia powstały trwałe złamania, gdzie pergamin uległ zmechaceniu i osłabieniu, a warstwa rękopiśmienna zatarciu. Na zagięciach miejscowo powstały drobne ubytki. Zachował się jedynie pasek pergaminowy (zabrudzony), na którym była przywieszona pieczęć (niezachowana).

5.

SYGNATURA: 2.1.4

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [I] król Polski, wielki książę litewski etc. potwierdza na prośbę plebana bielskiego Łukasza z Księżopola dekret komisarzy królewskich z 1528 r., rozgraniczający dobra plebańskie Pulsze i Kołby od dóbr szlacheckich Niwino Popławskie.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Kraków, 18 czerwca 1530 r. [*sabbatho post festum Corporis Christi*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 525 (535) x 672 (676) + 70-73 mm.

PIECZĘĆ: brak.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: AAB-AArB-4.

KOPIE: ADS, D 152, k. 40v-45.

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) E. Beszta-Borowski, *Dzieje parafii katolickiej...*, s. 420-422. 2) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013. 3) W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich zbioru XVI-wiecznych dokumentów na pergaminie ze zbioru Muzeum i Archiwum Archidiecezjalnego w Białymstoku, część I*, Warszawa 2013 (mps w zbiorach AAB), s. 22-34.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

6.

SYGNATURA: 2.1.5

REGEST DOKUMENTU: Wincenty Laureo nuncjusz apostolski w Polsce potwierdza wszystkie nadania szpitalowi św. Marcina przy kościele parafialnym w Bielsku Podlaskim.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Warszawa, 1 grudnia 1575 r. [*kalendae Decembris*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 370 x 700 + 85 mm.

PIECZĘĆ: pieczęć Wincentego Laureo bpa Montis Regalis; woskowa, puszka drewniana bez pokrywki przywieszona na czerwonym sznurze jedwabnym [?]; legenda pieczętna w otoku: *VINCENTIUS LAUREUS EP[ISCOP]US. MONTIS REGALIS*; Ø 60 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 14 [*Przywilej nuncjusza apostolskiego Wincentego [Laureo], mocą którego nadania wszelkie szpitalowi przy kościele bielskim utwierdzone i staraniu proboszcza oddane, na pergaminie. Oryginał z pieczęcią wiszącą w puszcze*]. Czerwonym atramentem „N. XIV”; Litt[era]. I; Lit. „A”; N-ro 16. AAB-AArB-5.

KOPIE: ADS, D 152, k. 51-53v.

PUBLIKACJE, LITERATURA: [brak informacji]

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i silnie zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). Nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego, ma liczne zaplamienia i zacieki różnego pochodzenia na licu i odwrociu. Jest silnie odkształcony przestrzennie i zdeformowany wskutek długotrwałego przechowywania w postaci złożonej. W miejscach złożenia powstały trwałe złamania, gdzie pergamin uległ zmechanieniu i osłabieniu, a warstwa rękopiśmienna zatarciu. Na zagięciach miejscowo powstały drobne ubytki. Na marginesie znaczny ubytek podłoża pergaminowego spowodowany działalnością gryzoni. Warstwa rękopiśmienna miejscami zblakła, z objawami pęknięcia i pudrowania. Pieczęć woskowa w puszcze drewnianej przywieszona na jedwabnym [?] sznurze: pieczęć zanieczyszczona, z mikropęknięciami powierzchni i niewielkimi ubytkami; puszka zabrudzona, pęknięta, z małymi ubytkami; pasmanteria zabrudzona, z ubytkami i miejscowo odpajającymi się nitkami.

7.

SYGNATURA: 2.1.6

REGEST DOKUMENTU: Jan [V] Łaski arcybiskup gnieźnieński rozsądza spór pomiędzy plebanem z Wyszek a plebanem z Bielska Podlaskiego o dziesięcinę ze wsi Borowa i Leśna na korzyść plebana bielskiego Łukasza z Książopola.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Łowicz, 27 listopada 1528 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 268 (270) x 346 (354) + 40 (48) mm

PIECZĘĆ: pieczęć abp. Jana Łaskiego z przedstawieniem herbu Korab; woskowa, puszka woskowa, przywieszona na pasku perg.; Ø 43 x 18 mm

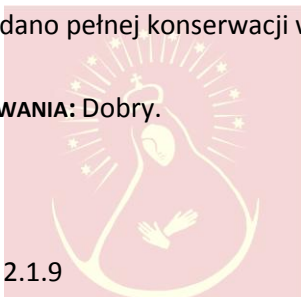
WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 4 [*Ustąpienie prawa i procesu na dziesięcinę [ze] wsi Borowa i Leśna na korzyść kościoła bielskiego przez proboszcza wyszkowskiego na pergaminie z pieczęcią wiszącą z nuncjatury*]; AAB-AArB-6.

KOPIE: [brak informacji]

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013. 2) W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich...*, s. 35-48.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

ARCHIWUM I MUZEUM
ARCHIDIECEZJALNE
W BIAŁYMSTOKU

8.

SYGNATURA: 2.1.9

REGEST DOKUMENTU: Paweł Holszański biskup łucki potwierdza dokument fundacyjny kościoła parafialnego w Dziadkowicach, wystawiony przez Piotra z Dziadkowic i Szczepana z Oczyc w 1431 r.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Janów, 12 czerwca 1526 r. [*die Martis XII Junij*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 306 x 525 (535) mm.

PIECZĘĆ: brak. Zaginiona już w XIX w.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół dziadkowicki, nr 1 [*Erekcja kościoła dziadkowickiego przez Stefana na Oczycie i Piotra dziedzica na Dziadkowiczach, na pergaminie bez pieczęci*]; AAB-AArB-9.

KOPIE: [brak informacji]

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013. 2) W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich...*, s. 49-63.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

9.

SYGNATURA: 2.1.10

REGEST DOKUMENTU: Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłł wojewoda wileński i kanclerz WKL funduje kościół pw. Ducha Świętego przy szpitalu goniądzkim i uposaża z dóbr Szpakowo prezbitera szpitalnego Marka ze Skrzyszewa.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Wilno, 5 lipca 1520 r. [*feria quinta post festum Visitationis Mariae*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 210 (212) x 380 (391) + 79 mm

PIECZĘĆ: pieczęć Mikołaja Radziwiłła z przedstawieniem herbu Trąby; woskowa, w puszce woskowej, przywieszona na jedwabnym niebiesko-czerwonym sznurze; Ø 57 x 27 mm

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół goniądzki, nr 4 [*Fundusz na probostwo szpitalne przy kościele przez tegoż Mikołaja Radziwiłła na pergaminie z pieczęcią. Oblata tego w aktach goniądzkich w 1790 r.*]; AAB-AArB-10.

KOPIE: **1)** AGAD, Kopicjana, p. 24, s. 577-582; p. 42, s. 415; p. 54, s. 578-582; p. 55, s. 665-667; **2)** Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego, Dział Rękopisów, F. 57, B 53-44, k. 130-130v.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** J. Maroszek, J. Kloza, *Dzieje Goniądza w 450. rocznicę praw miejskich*, Białystok-Goniądz 1997, s. 125 (dok. nr 5); **2)** T. Kasabuła, *Prepozytura szpitalna w Goniądzu (1520-1782)*, w: *Małe Miasta. Między tradycją a wyzwaniem przyszłości*, red. M. Zemło, Supraśl 2002, s. 209-220; **3)** *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013; **4)** W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich...*, s. 64-78.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

10.

SYGNATURA: 2.1.10a

REGEST DOKUMENTU: Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłł wojewoda wileński i kanclerz WKL funduje kaplicę pw. Trójcy Świętej na zamku goniądzkim, uposaża jej kapłana i obliguje go do odprawiania czterech mszy św. tygodniowo.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Goniądz, 4 maja 1511 r. [*die dominico festi sancti Floriani*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 210 x 283 + 60 mm.

PIECZĘĆ: Nie zachowała się. Zachowany sznur pieczętny jedwabny [?] w kolorze czarnym.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół goniądzki, nr 3 [*Fundusz na kaplicę pod tytułem Świętej Trójcy w kościele goniądzkim przez tegoż Mikołaja Radziwiłła na pergaminie z pieczęcią. Oblata tego w aktach goniądzkich w 1790 r.*]; nr 26. AAB-AArB-10a

KOPIE: **1)** AGAD, Kopicjana, p. 55, s. 611-614. **2)** Oblata w aktach grodzkich goniądzkich 25 maja 1790 r.

PUBLIKACJE, LITERATURA: J. Maroszek, J. Kloza, *Dzieje Goniądza...*, s. 123-124 (dok. nr 4) – publikacja z oryginału; s. 25-26, il. 41.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i bardzo zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). W obrębie pergaminowego podłoża widoczne przebarwienia, zaplamienia i zacieki, możliwe ślady zakażenia mikrobiologicznego. Pergamin w całości jest zdeformowany, a miejscami zmechacony. Przechowywanie w postaci złożonej spowodowało utrwalenie miejsc złożeń i innych uszkodzeń w strukturze podłoża. W miejscach zagięć pergaminu powstały drobne ubytki podłoża. Warstwa rękopiśmienna na złożeniach jest zatarta, miejscami wyblakła, częściowo nieczytelna wskutek zanieczyszczeń, a w centralnej części tekstu poprawiona innym atramentem. Pieczęć nie zachowała się. Sznur pieczętny zachowany częściowo i przewleczony przez dolną krawędź dokumentu i zakładkę, zanieczyszczony, z licznymi uszkodzeniami i nieuporządkowanymi nićmi.

11.

SYGNATURA: 2.1.11

REGEST DOKUMENTU: Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłł wojewoda wileński i kanclerz WKL funduje i uposaża przy kościele parafialnym w Goniądzu mansjonarię pw. Najświętszej Marii Panny dla szczęści księży i jednego kleryka, określa powinności kapłanów i kleryka oraz mianuje ich przełożonym ks. Macieja z Malborka, kapelana kaplicy zamkowej w Goniądzu.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Szpakowo, 2 lipca 1521 r. [*feria tertia ipso festo Visitationis Sacratissimae Virginis Mariae*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 315 x 555 + 40 mm.

PIECZĘĆ: Nie zachowała integralności z resztą dokumentu. Pieczęć z przedstawieniem herbu Trąby, woskowa, w puszcze woskowej, lekko ukruszonej. Przy puszcze zachował się fragment sznura pieczętnego, jedwabnego [?], w kolorze purpurowym. Ø 65-60 x 30 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół goniądzki, nr 2 [*Fundusz księcia Mikołaja Radziwiłła wojewody wileńskiego na 6 mansjonarzy na pergaminie. Oblata tego w aktach goniądzkich w 1790 r., ten dokument z pieczęciami*]; N „B”; 25. AAB-AArB-11.

KOPIE: 1) AGAD, Kopicjana, p. 54, s. 614-625; p. 55, s. 657-665. 2) AGAD, Biblioteka Ordynacji Zamoyskich, nr 2954, s. 1-4. 3) Oblata w aktach grodzkich goniądzkich 25 maja 1790 r.

PUBLIKACJE, LITERATURA: J. Maroszek, J. Kloza, *Dzieje Goniądza...*, s. 125-128 (dok. nr 6) – publikacja z oryginału; s. 26-27, il. 44.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i bardzo zanieczyszczony (szczególnie na odwrociu i marginesach lica). W obrębie pergaminowego podłoża widoczne przebarwienia, zaplamienia i zacieki. Nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Pergamin w całości jest zdeformowany i silnie odkształcony, miejscami zmechacony. Przechowywanie w postaci złożonej spowodowało utrwalenie miejsc złożeń i innych uszkodzeń w strukturze podłoża. W miejscach zagięć pergaminu i przy krawędziach powstały drobne ubytki podłoża. Warstwa rękopiśmienna na złożeniach jest zatarta, miejscami wyblakła. Pieczęć nie zachowała integralności z resztą dokumentu. Jest zabrudzona, z mikropęknięciami powierzchni; puszcza woskowa ze sporym ubytkiem od spodu. Przy puszcze zachowany częściowo sznur pieczętny, jedwabny [?], zabrudzony, z ubytkami i odspajającymi się nićmi.

12.

SYGNATURA: 2.1.12

REGEST DOKUMENTU: Kardynał Tomasz Bakócz arcybiskup metropolita ostrzyhomski, prymas Węgier, patriarcha Konstantynopola, legat Stolicy Apostolskiej na prośbę patrona kościoła Mikołaja Mikołajewicza Radziwiłła wojewody wileńskiego i kanclerza WKL, nadaje kościołowi parafialnemu pw. Wniebowzięcia NMP w Goniądzu odpusty przypadające w święta: śś. Apostołów Piotra i Pawła, Wniebowzięcia i Poczęcia NMP, Przeniesienia relikwii św. Stanisława BM, św. Agnieszki i św. Jerzego.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Bratysława, 11 (?) lipca 1515 r. [*Datum Posonii Strigomei (...) Anno (...) Millesimo quingentesimo quintodecimo Quarto Idus Julii*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 335 x 590 + 60 mm.

PIECZĘĆ: Nie zachowała się. Wzmiankowana w 1616 r. jako pieczęć w puszcze metalowej źle zachowana (wg rektora kościoła ks. Pawła Gyssy).

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół goniądzki, nr 6 (?) [*Indulgentiae perpetuae ecclesiae in pargamino*]. AAB-AArB-12.

KOPIE: [brak informacji]

PUBLIKACJE, LITERATURA: J. Maroszek, J. Kloza, *Dzieje Goniądza...*, il. 45 (wzmianka).

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). Na licu i odwrociu dokumentu widoczne liczne przebarwienia i zaplamienia różnego pochodzenia, niektóre mogą świadczyć o zakażeniu mikrobiologicznym. Pergamin silnie odkształcony i zdeformowany wskutek przechowywania w postaci złożonej. W miejscach złożenia powstały trwałe złamania, pergamin uległ zmechaceniu i osłabieniu, a warstwa rękopiśmienna otarciu. Na zagięciach miejscowo powstały drobne ubytki. Warstwa rękopiśmienna miejscowo blaknąca, ze śladami pęknięcia i pudrowania. Pieczęć nie zachowała się.

13.

SYGNATURA: 2.1.13

REGEST DOKUMENTU: Łukasz, Kacper i Jerzy synowie Jana z Kurzeńca Kurzenieckiego fundują i uposażają kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej, Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Jana Chrzyciela i Wszystkich Świętych w Jasionówce.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Kalinówka, 3 września 1553 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 375 x 450 + 64 mm

PIECZĘĆ: Nie zachowały integralności z dokumentem. 3 pieczęcie woskowe z przedstawieniem herbu Bogoria (sygnetowe); puszki woskowe; zachowane sznury pieczętne w kolorze czerwonym; Ø 55 x 30 mm (każdej z pieczęci).

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół jasionowski, nr 1 [*Fundusz kościoła uczyniony przez Łukasza, Gaspra i Jerzego Ioannides de Kureniecz na pergaminie z trzema pieczęciami wiszącymi na wosku*]; N-o 65. AAB-AArB-13.

KOPIE: Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Czartoryskich, rkps 1777 IV, s. 506-508.

PUBLIKACJE, LITERATURA: J. Maroszek, A. Studniarek, *Dzieje obszaru gminy Jasionówka*, bmn 2009, s. 63-65 – publikacja z kopii w przekł. na j. pol.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i zabrudzony, występują niewielkie zaplamienia i zacieki na podłożu, nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Jest odkształcony przestrzennie i znacznie zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złożów powstały trwałe załamania pergaminu, a miejscowo niewielkie ubytki (spowodowane działalnością gryzoni). Warstwa rękopiśmienna miejscami zbladła, z objawami spękania i pudrowania. Fragmenty tekstu być może razutowane i/lub poprawiane dla czytelności w latach po wystawieniu dokumentu. Pieczęcie nie utrzymały integralności z resztą dokumentu – są silnie zabrudzone, z mikropęknięciami na powierzchni; puszki zanieczyszczone, z drobnymi ubytkami; pasmanteria zabrudzona i uszkodzona, z ubytkami i odpajającymi się nitkami. Sznury częściowo zachowane przy pieczęciach, częściowo przewleczone przez dolną krawędź dokumentu.

14.

SYGNATURA: 2.1.14

REGEST DOKUMENTU: Stanisław Zachariaszewicz Włoszek podskarbi litewski dziedzic na Juchnowcu za zgodą króla Zygmunta Augusta funduje i uposaża we wsi Juchnowiec [obecnie Kościelny] kościół parafialny pw. Trójcy Świętej, Matki Bożej i Wszystkich Świętych.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Wilno, 12 listopada 1547 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 270 x 425 + 45 mm.

PIECZĘĆ: Nie zachowała się (brak już w XIX w.).

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół juchnowiecki, nr 1 [*Fundusz kościoła juchnowieckiego przez Stanisława Włoszka, którym nadaje kościołowi półtora łana gruntu, wieś Romejki i po groszy dwanaście litewskich z każdego łanu osiadłego, i z trzech karczem po groszy sześć litewskich, na pergaminie bez pieczęci*]. AAB-AArB-14.

KOPIE: **1)** Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Czartoryskich, rkps 1777 IV, s. 496-498. **2)** AGAD, Kopicjana, p. 27, s. 502-504; **3)** AAB, Akta Archidakonatu Białostockiego (z. nr 2), Juchnowiec: *Visitatio generalis ecclesiae Juchnovicensis [...] AD 1740 die 3 Februarii in oppido Juchnowiec*, k. 5v-6.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** S. Niewiński, *Juchnowiec. Dzieje parafii*, Białystok 2006, s. 247-249 – publikacja z oryginału w przekładzie na j. pol.; s. 38-51, 57-61. **2)** J. Maroszek, *Pięć wieków Ziemi Juchnowieckiej*, Juchnowiec Kościelny 2013, s. 286-288 - publikacja z kopii [?] w przekładzie na j. pol.; s. 34, 240.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i silnie zanieczyszczony, zwłaszcza na odwrociu. Na licu i odwrociu widoczne liczne zaplamienia i zacieki różnego pochodzenia, możliwe ślady zakażenia mikrobiologicznego. Dokument odkształcony przestrzennie i mocno zdeformowany wskutek długotrwałego przechowywania w postaci złożonej. W miejscach złożów powstały trwałe załamania podłoża pergaminowego, na zagięciach pergamin jest osłabiony i zmechacony. Warstwa rękopiśmienna miejscami zatarta i zbladła, częściowo trudno czytelna z powodu zanieczyszczeń. Pieczęć nie zachowała się.

15.

SYGNATURA: 2.1.15

REGEST DOKUMENTU: Stanisław Zachariaszewicz Włoszek podskarbi litewski dziedzic na Juchnowcu za zgodą króla Zygmunta Augusta funduje i uposaża we wsi Juchnowiec [obecnie Kościelny] kościół parafialny pw. Trójcy Świętej, Matki Bożej i Wszystkich Świętych.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Wilno, 12 listopada 1547 r. [18 maja 1640 r.]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: falsyfikat (rzekomy oryginał?); jęz. łac.; rkps na perg.; wymiary odtworzone ze względu na duże ubytki i zły stan zachowania – ok. 525 x 515 mm. Do pergaminu doszyte akta hipoteczne z 1804 r. – oryg.; jęz. niem.; rkps na pap.; 6 szt. formatu ok. 35 x 20 cm; 2 pieczęcie papierowe na podłożu woskowym, 1 lakowa.

PIECZĘĆ: woskowa, w puszcze woskowej, przywieszona na beżowym sznurze; zniszczona i nieczytelna. Ø 65-70 x 30 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół juchnowiecki, nr 2 [*Druga erekcja z podpisem sukcesorów Stanisława Włoszka zaświadcująca o spaleniu pierwszej, z wyrażeniem tyleż gruntu co i w pierwszej, prócz wsi Romejki i opłaty z łanu nie litewskich, ale polskich groszy*]. AAB-AArB-15.

KOPIE: **1)** AAB, Akta Archidiakonatu Białostockiego (z. nr 2), Juchnowiec: *Visitatio generalis ecclesiae Juchnovicensis [...] AD 1740 die 3 Februarii in oppido Juchnowiec*, k. 6v-7v.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** S. Niewiński, *Juchnowiec...*, s. 38-51, 57-61. **2)** J. Maroszek, *Pięć wieków...*, s. 243.

UWAGI: Według kroniki parafialnej pisanej przez ks. prob. juchnowieckiego Ludwika Orzeszko (1663-1686) oryginał funduszu Stanisława Włoszka z 1547 r. (ob. sygn. 2.1.14) dla zabezpieczenia został przez fundatora wysłany do Archiwum Kapituły Katedralnej Wileńskiej. Jak potem twierdzono, zaginął tam lub spłonął. Przypuszczalnie jednak pozostał w posiadaniu potomków fundatora, którzy na jego podstawie wykonali falsyfikat, różniący się on w pewnym stopniu od oryginału Włoszka. Dokument ten został przekazany do archiwum kapitulnego jako uprawniona kopia (S. Niewiński, *Juchnowiec...*, s. 58-61). Dokument o sygn. 2.1.15 został wystawiony przez wnuków Stanisława Włoszka i kolatorów juchnowieckiego kościoła – Stefana i Krzysztofa Włoszków oraz Walentego Sławogórskiego (drugiego męża synowej Stanisława Włoszka, Anny z Jundziłłów) 18 maja 1640 r. Wykonano go jako rzekomy oryginał, czyniąc wystawcą Stanisława Zachariaszewicza Włoszka, opatrując go datą „12 listopada 1547 r.” oraz nieczytelną dziś pieczęcią. Treść dokumentu częściowo została zmieniona (w stosunku do oryginału) dla uporządkowania spraw uposażeniowych parafii wedle stanu na 1. poł. XVII w. Wytypowany do konserwacji w 2016 r. Prowadzone podczas konserwacji badania mogą rzucić nowe światło na wątpliwości związane z powstaniem dokumentu o sygn. 2.1.15.

STAN ZACHOWANIA: Na obiekt składają się dokument rękopiśmienny na podłożu pergaminowym z woskową pieczęcią oraz doszyty do pergaminu poszyt papierowy, składający się z 6 kart, opatrzonych 3 pieczęciami: 2 papierowymi i lakową. Dokument pergaminowy jest bardzo zniszczony i zanieczyszczony (zwłaszcza na odwrociu). W wielu miejscach widoczne są ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego (m.in. pod zakładką), liczne przebarwienia, zaplamienia i zacieki różnego pochodzenia. Pergamin ma znaczne ubytki spowodowane działalnością gryzoni oraz zalaniem. Dokument wraz z aktami papierowymi były długo przechowywane w postaci złożonej, co spowodowało deformację i znaczne odkształcenie obiektów. W miejscach zagięć powstały trwałe załamania, podłoża uległy osłabieniu, pergamin zmechaceni. Warstwa rękopiśmienna miejscami

zatarta, ze śladami pęknięcia i pudrowania. Pieczęć przywieszona na sznurze jedwabnym [?], zabrudzona i niemożliwa do odczytania, z licznymi pęknięciami na powierzchni, puszka woskowa uszkodzona, z ubytkami; pasmanteria zabrudzona, z odspajającymi się nićmi, wymaga uporządkowania. Akta papierowe noszą ślady zakażenia mikrobiologicznego, mają drobne ubytki na marginesach spowodowane żerowaniem gryzoni i zalaniem.

16.

SYGNATURA: 2.1.17

REGEST DOKUMENTU: Mikołaj Mikołajewicz Radziwiłł wojewoda wileński i kanclerz WKL funduje i uposaża kościół parafialny pw. Trójcy Świętej, Niepokalanego Poczęcia NMP, św. Anny, św. Mikołaja i Leonarda oraz Wszystkich Świętych we wsi Kalinówka.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Goniądz, 27 kwietnia 1511 r. [*die dominico Conductus Paschae*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 170 x 310 + 25 mm.

PIECZĘĆ: zachowana w formie destruktu puszki woskowej, przywieszzonego na biało-czerwonym jedwabnym [?] sznurze; przekątne 30 x 10 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół kalinowski, nr 1 [*Fundusz kościoła kalinowskiego przez Mikołaja Radziwiłła wojewodę wileńskiego na pergaminie, pieczęć wisząca na wosku zepsuta*]. AAB-AArB-17.

KOPIE: **1)** AAB, Akta Archidikonatu Białostockiego (z. nr 2), sygn. 2.1.18 – transumpt w potwierdzeniu funduszu przez króla Zygmunta Augusta z 1534 r.; sygn. 2.1.19 – transumpt w confirmacji wcześniejszych funduszy przez bpa wileńskiego Jana z Książąt Litewskich z 1534 r. **2)** AAB, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Kalinówce Kościelnej (z. nr 163), Zbiór luźnych dokumentów, b. sygn. **3)** Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Czartoryskich, sygn. 1777 IV, s. 255-258. **4)** Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego, F. 57, B 53-44, k. 114-115.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** W. Wróbel, *Dzieje kościoła parafialnego w Kalinówce Kościelnej do końca XVI w.*, w: *Parafia w Kalinówce Kościelnej 1511-2011. Pięć wieków historii*, red. A. Szot, Białystok-Kalinówka Kościelna 2011, s. 101-103 (aneks I) – publikacja z oryginału. **2)** *Parafia w Kalinówce Kościelnej 1511-2011. Pięć wieków historii*, red. A. Szot, Białystok-Kalinówka Kościelna 2011, passim.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument bardzo zniszczony i zanieczyszczony, najprawdopodobniej z rozległym zakażeniem mikrobiologicznym. Na licu i odwrocie dokumentu znajdują się duże zaplamienia i zacieki. Jest odkształcony przestrzennie i znacznie zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złożenia powstały trwałe załamania pergaminu, w miejscach zagięć jest osłabiony i zmechacony. Warstwa rękopiśmienna dokumentu miejscami zatarta, ze śladami pęknięcia i pudrowania, miejscami nieczytelna z powodu znacznych zanieczyszczeń i zaplamień. Pieczęć zachowana w formie destruktu puszki woskowej, przymocowanej na biało-czerwonym sznurze jedwabnym [?]. Pasmanteria zniszczona, zabrudzona, z licznymi ubytkami i odspajającymi się nitkami.

17.

SYGNATURA: 2.1.18

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [II] August król Polski etc. na prośbę plebana z Kalinówki Kościelnej ks. Macieja z Mąkolina potwierdza dokument fundacyjny Mikołaja Mikołajewicza Radziwiłła dla kościoła

w Kalinówce z 1511 r. oraz uposaża kościół w dziesięcinę snopową z Boguszewa, Szpakowa, gruntów zw. Korzeniowskie oraz wsi Nowa Wola [potem Brzozowa], w 4 grosze litewskie z każdego łanu należącego do tych miejscowości, oraz nakazuje plebanowi kalinowskiemu budowę w Nowej Woli kaplicy pw. Boga Wszechmogącego, Narodzenia NMP, św. Apostołów Macieja i Mateusza, św. Antoniego Padewskiego i św. Leonarda.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Wilno, 2 stycznia 1534 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 405 x 650 + 90 mm.

PIECZĘĆ: Nie zachowała się. Przy dokumencie przywieszony czerwony sznur jedwabny.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół kalinowski, nr 2 [*Potwierdzenie funduszu przez króla Zygmunta II na pergaminie z pieczęcią na jedwabnym sznurku wiszącą na wosku*]; Nr 2. AAB-AArB-18.

KOPIE: **1)** AAB, Akta Archidiaconatu Białostockiego (z. nr 2), sygn. 2.1.19 – transumpt w confirmacji wcześniejszych funduszy z 1511 i 1534 r. przez bpa wileńskiego Jana z Książąt Litewskich z 1534 r. **2)** AAB, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Kalinówce Kościelnej (z. nr 163), Zbiór luźnych dokumentów, b. sygn. **3)** Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka Czartoryskich, sygn. 1777 IV, s. 255-258. **4)** Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego, F. 57, B 53-44, k. 114-115.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** W. Wróbel, *Dzieje kościoła parafialnego w Kalinówce Kościelnej...*, s. 103-105 (aneks II) – publikacja z oryginału. **2)** *Parafia w Kalinówce Kościelnej 1511-2011. Pięć wieków historii*, red. A. Szot, Białystok-Kalinówka Kościelna 2011, passim.

UWAGI: Zawiera transumpt przywileju fundacyjnego Mikołaja Mikołajewicza Radziwiłła z 1511 r. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i zanieczyszczony (szczególnie na odwrocie). Na powierzchni występują liczne zaplamienia i zacieki, nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Jest odkształcony przestrzennie i znacznie zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złożenia powstały trwałe załamania pergaminu, jest osłabiony i zmechacony. Na marginesach i wzdłuż zagięć widoczne znaczne ubytki podłoża pergaminowego spowodowane działalnością gryzoni. Warstwa rękopiśmienna z objawami blaknięcia, spęknięcia i pudrowania, miejscowo czytelność dokumentu bardzo ograniczona. Przy dokumencie zachował się częściowo tylko sznur pieczętny, jedwabny, w kolorze czerwonym, silnie zabrudzony, z licznymi ubytkami i odpajającymi się nitkami.

18.

SYGNATURA: 2.1.19

REGEST DOKUMENTU: Jan z Książąt Litewskich biskup wileński potwierdza przywilej fundacyjny wojewody wileńskiego Mikołaja Radziwiłła dla kościoła parafialnego w Kalinówce z 1511 r. oraz confirmację funduszu przez króla Zygmunta II z 1534 r. i dokonuje kanonicznej erekcji parafii w Kalinówce Kościelnej.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Wilno, 14 stycznia 1534 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; 729 (732) x 469 (478) + 73-75 mm

PIECZĘĆ: pieczęć biskupa z przedstawieniem Pogoni litewskiej, mitry i pastorału; woskowa, w puszcze woskowej, przywieszona na jedwabnym żółto-zielonym sznurze; Ø 84 x 28 mm

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół kalinowski, nr 3 [*Aprobata funduszu kalinowskiego przez Jana biskupa wileńskiego na pergaminie, pieczęć wisząca na wosku zepsuta*]; AAB-AArB-19.

KOPIE: [brak informacji]

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** W. Wróbel, *Dzieje kościoła parafialnego w Kalinówce Kościelnej...*, s. 106-108 (aneks III) – publikacja z oryginału; **2)** *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013; **3)** W. Liszewska, J. Tomaszewski, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich...*, s. 79-98.

UWAGI: Poddano pełnej konserwacji w 2013 r.

STAN ZACHOWANIA: Dobry.

19.

SYGNATURA: 2.1.25

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [III] król Polski etc. potwierdza dokument fundacyjny kościoła w Małaszówce-Dąbrowie, wystawiony przez Piotra Wiesiołowskiego podskarbiego [*thesaurarius*] WKL starostę rumborskiego, kowieńskiego, leśniczego nowodworskiego i perstuńskiego 6 stycznia 1595 r. oraz powiększa uposażenie kościoła o dziesięcinę z każdej włóki wszystkich poddanych leśnictwa nowodworskiego i o prawo wrębu do puszczy za wiadomością podleśniczych.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Kraków, 12 kwietnia 1595 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 270 x 485 + 60 mm.

PIECZĘĆ: królewska w czerwonym wosku, w puszcze woskowej, przywieszona na niebiesko-różowo-zielono-białym sznurze; Ø 90 x 55 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół dombrowski, nr 2 [*Konfirmacja funduszu kościoła dombrowskiego przez króla Zygmunta III na pergaminie z pieczęcią wiszącą na wosku, której oblata znajduje się w aktach grodzkich grodzieńskich w roku 1820*]; Nr 2. AAB-AArB-25.

KOPIE: Oblata w aktach grodzkich grodzieńskich 8 marca 1820 r.

PUBLIKACJE, LITERATURA: **1)** H. Radzewicz, *Dzieje parafii Dąbrowa Białostocka (1460-1960)*, „Wiadomości Kościelne Archidiecezji Białostockiej” 1992, z. 2, s. 46-55, gdzie błędna data powstania parafii w Dąbrowie. **2)** W. Wróbel, *Fundacje kościelne białostockiej linii rodu Wiesiołowskich w XVI i XVII wieku*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, seria: Zeszyty Historyczne, 2009, z. X, s. 175-178. **3)** *Schematyzm Archidiecezji Białostockiej 2014*, Białystok 2014, s. 239.

UWAGI: Zawiera transumpt dokumentu fundacyjnego kościoła parafialnego w Małaszówce-Dąbrowie, wystawionego przez Piotra Wiesiołowskiego 6 stycznia 1595 r. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i zanieczyszczony (szczególnie na odwrociu), widoczne niewielkie zaplamienia i zacieki, nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Jest odkształcony przestrzennie i znacznie zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach zagięć powstały trwałe załamania pergaminu, który jest osłabiony i zmechacony. Na złożeniach widoczne niewielkie ubytki podłoża pergaminowego. Warstwa rękopiśmienna miejscami blaknąca, częściowo zatarta w miejscach zagięć dokumentu. Pieczęć woskowa, silnie zabrudzona, z mikropęknięciami na powierzchni, w puszcze woskowej z niewielkim

ubytkiem. Przywieszona na jedwabnym [?] wielobarwnym sznurze – pasmanteria zabrudzona, z ubytkami, nitki częściowo rozplecione i odpajające się.

20.

SYGNATURA: 2.1.26

REGEST DOKUMENTU: Bona królowa Polski etc. uposaża kościół parafialny w Nowym Dworze.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Piotrków, 1 sierpnia 1547 r. [*ipso die sancti Petri ad vincula*]

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 560 x 330 + 115 mm.

PIECZĘĆ: woskowa, w puszcze woskowej przywieszona na grubym beżowym (spłowiałym purpurowym) sznurze; Ø 80 mm.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Kościół nowodworski, nr 1 [*Fundusz kościoła nowodworskiego uczyniony przez królową Bonę, na placów 13, gruntu włók 9, sianozęci morgów 15, na pergaminie, lecz środek zupełnie wypadły, z pieczęcią wiszącą na wosku. Oblatowany w Grodnie w roku 1766*]; Nr 4 D.

KOPIE: 1) AAB, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Nowym Dworze (z. nr 191), *Wizyta Generalna kościoła parafialnego Nowodworskiego [...] w 1819 roku odprawiona*, b. sygn., k. 12v-13v.

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i silnie zabrudzony. Nosi ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego, ma liczne zaplamienia i zacieki na licu i odwrocie. Jest odkształcony przestrzennie i zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złoża pergamin osłabiony, zmechacony, miejscowo duże ubytki podłoża pergaminowego na skraju zagięć. Warstwa rękopiśmienna na dużej powierzchni wyblakła i zatarta, z objawami pęknięcia i pudrowania. Pieczęć silnie zabrudzona (nieczytelna), z drobnymi pęknięciami, w puszcze woskowej, przywieszona na sznurze jedwabnym [?]. Pasmanteria zabrudzona i silnie wyblakła (pierwotnie purpurowa, obecnie w kolorze beżowym), z odpajającymi się nitkami, ubytkami nitek, częściowo rozplątana.

21.

SYGNATURA: 2.1.27a

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [III] król Polski etc. potwierdza dotychczasowy fundusz altarii pw. Przemienienia Pańskiego przy kościele parafialnym w Nowym Dworze w zakresie gruntów, domów i innych dochodów.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Warszawa, 10 października 1597 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; zachowany w formie destruktu – wymiary odtworzone: ok. 210 x 480 + 60 mm. Imię królewskie powleczone złotem.

PIECZĘĆ: Królewska woskowa, w woskowej misce, zachowana w połowie, w 2 fragmentach; w okrągłej puszcze metalowej z tłoczoną pokrywką; przywieszona na jedwabnym [?] białoczerwono-niebiesko-żółtym sznurze. Przymocowana do luźnego skrawka dokumentu. Ø 105 mm (puszka metalowa) x 50 mm (odcisk).

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Altaria Krzyczkowska przy kościele nowodworskim, nr 1 [*Konfirmacja Zygmunta III króla polskiego funduszu altarii przez Alberta Krzyczkowskiego czynionej na domy i grunta, na pergaminie z pieczęcią wiszącą w puszcze, ale popsutą*]; Litera „A”; N[umer]o 1.A; Nr 2. AAB-AArB-26.

KOPIE: **1)** Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne w Wilnie, f. 694, op. 1, d. 3969, Wizytacja kościoła nowodworskiego z 1633 r., k. 38-39. **2)** AAB, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Nowym Dworze (z. nr 191), *Wizyta Generalna kościoła parafialnego Nowodworskiego [...] w 1819 roku odprawiona. Wizyta Generalna Altarii Przemienienia Pańskiego do Kościoła Nowodworskiego należącej [...] odprawiona Roku 1819*, b. sygn., k. 34-35.

PUBLIKACJE, LITERATURA: [brak informacji]

UWAGI: Dokument odnaleziony wśród przemieszanych akt w 2014 r. podczas prac inwentaryzacyjnych. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument bardzo zniszczony, zachowany w formie szczątkowej (destrukt). Przetrwało 5 fragmentów dokumentu, w tym głównie górny i dolny margines dokumentu, włączając w to fragment z przymocowaną pieczęcią w puszcze woskowej. Nie zachowała się prawie cała centralna część kolumny tekstu. Fragmenty są zanieczyszczone (zwłaszcza na odwrociu), z widocznymi zaplamieniami i zaciekami różnego pochodzenia. Widoczne są ślady korozji (pochodzące od skorodowej metalowej puszki pieczętnej) i możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Fragmenty były przechowywane w postaci złożonej, co spowodowało ich deformację i powstanie trwałych załamań w miejscach złożenia. Warstwa rękopiśmienna blaknąca, miejscami zatarta, z objawami pęknięcia i pudrowania (widoczne w napisie „SI[GI]SMUNDUS” powleczonym złotem). Pieczęć przymocowana do luźnego skrawka dokumentu, zabrudzona, zachowana w połowie, w dwóch fragmentach; pasmanteria zabrudzona, z odpajającymi się pojedynczymi nitkami; puszka metalowa mocno skorodowana.

22.

SYGNATURA: 2.1.27

REGEST DOKUMENTU: Zygmunt [III] król Polski etc. potwierdza przekazanie na rzecz altarii pw. Przemienienia Pańskiego przy kościele parafialnym w Nowym Dworze, ufundowanej przez proboszcza ks. Wojciecha Krzyczkowskiego, stawu z młynem i sadzawki przy grobli na rzece Biebrzy; które burmistrz i rada miasta Nowy Dwór 3 czerwca 1597 r. oddali ks. Krzyczkowskiemu pod warunkiem opłacania rocznego czynszu do skarbu państwa oraz udostępniania stawu do użytkowania mieszkańcom miasta.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Warszawa, 21 listopada 1597 r.

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. pol.; rkps na perg.; ok. 330 x 615 + 100 mm. Wewnątrz imię królewskie „Zigmunth Trzeci” powlekane złotem.

PIECZĘĆ: Nie zachowała integralności z resztą dokumentu. Królewska, woskowa, w misie woskowej, umieszczona w okrągłej puszcze metalowej z tłoczoną pokrywką. Ø 105 mm (puszka metalowa) x 50 mm (odcisk).

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Sumariusz dokumentów: Altaria Krzyczkowska przy kościele nowodworskim, nr 2 [*Przywilej Zygmunta III na stawek i sadzawkę do altarii na pergaminie z pieczęcią wiszącą w puszcze, ale popsutą. Oblata tego w konsystorzu wileńskim 1689 r. znajduje się*]; 29. AAB-AArB-27.

KOPIE: 1) AAB, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Nowym Dworze (z. nr 191), *Wizyta Generalna kościoła parafialnego Nowodworskiego [...] w 1819 roku odprawiona. Wizyta Generalna Altarii Przemienienia Pańskiego do Kościoła Nowodworskiego należącej [...] odprawiona Roku 1819*, b. sygn., k. 29-30.

PUBLIKACJE, LITERATURA: [brak informacji]

UWAGI: W dokumencie transumpt listu burmistrza i rajców Nowego Dworu przekazujących ks. Wojciechowi Krzyczkowskiego staw z młynem i sadzawkę z 3 czerwca 1597 r. Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony i zanieczyszczony (szczególnie na odwrociu). Na powierzchni widoczne drobne zaplamienia, w tym ślady korozji (pochodzące z metalowej puszkę pieczętną) oraz ślady możliwego zakażenia mikrobiologicznego. Podłoże pergaminowe w dużym stopniu zniszczone na skutek żerowania gryzoni – widoczne znaczne straty dokumentu w części z kolumną tekstu (ok. ¼ powierzchni dokumentu). Przechowywanie w postaci złożonej spowodowało deformację dokumentu, utrwalenie miejsc złożeń i innych uszkodzeń w strukturze podłoża. Na zagięciach pergamin jest osłabiony, zmechacony, posiada drobne ubytki. Warstwa rękopiśmienna wykazuje ślady pęknięcia i pudrowania, w szczególności dotyczy to inicjału „Z” oraz pozostałych liter tworzących napis: „Zigmunth Trzeci”, powleczonych złotem. Przy dokumencie zachowała się część sznura pieczętnego – zabrudzonego, splątanego, z ubytkami nici. Druga część zachowała się przy pieczęci. Pieczęć nie zachowała integralności z resztą dokumentu – odcisk pieczęci i miska woskowa zabrudzone, z licznymi pęknięciami powierzchniowymi i niewielkimi ubytkami; puszka metalowa skorodowana.

23.

SYGNATURA: 2.1.29

REGEST DOKUMENTU: Bartłomiej Niszczycy kanonik płocki, komisarz wyznaczony przez Stolicę Apostolską, wydaje dekret pomiędzy plebanem bielskim Łukaszem z Księżopola a kanonikiem chełmskim i proboszczem w Suchożebach Wawrzyńcem Żeleźnickim, w sprawie wakującego po ks. Stanisławie Brelińskim beneficjum kościelnego w Rozbitym Kamieniu i przysądza je Łukaszowi z Księżopola.

DATA I MIEJSCE WYSTAWIENIA: Rzym, 22 listopada 1530 r. [*indictione tertia die vero lunae vigesima secunda mensis Novembris*].

POSTAĆ KANCELARYJNA, JĘZYK, OPIS FIZYCZNY: oryg.; jęz. łac.; rkps na perg.; ok. 570-590 x 405 mm.

PIECZĘĆ: brak.

WCZEŚNIEJSZE SYGNATURY: Dokument prawdopodobnie został przekazany do archiwum archidiecezjalnego w błędnym przekonaniu, że dotyczy uposażenia kościoła parafialnego w Bielsku. Jest kolejnym z zestawu dokumentów związanych z osobą bielskiego proboszcza Łukasza z Księżopola. Nie figuruje jako taki w spisie dokumentów przesłanych z Bielska Podlaskiego. Być może został pomyłony z zaginioną współcześnie indulgencją wieczystą dla szpitala bielskiego św. Marcina wydaną przez nuncjusza apostolskiego Zachariasza Ferreri (1521) – Sumariusz dokumentów: Kościół bielski, nr 13. AAB-AArB-29.

KOPIE: [brak informacji].

PUBLIKACJE, LITERATURA: 1) *Dziedzictwo do życia przywrócone... Podsumowanie konserwacji archiwaliów i muzealiów z XVI-XVII w. ze zbiorów Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnego w Białymstoku*, katalog wystawy, Białystok 2013.

UWAGI: Wytypowany do konserwacji w 2016 r.

STAN ZACHOWANIA: Dokument zniszczony, silnie zabrudzony (szczególnie na odwrociu), z widocznymi śladami zakażeń mikrobiologicznych i zaplamieniami. Odkształcony przestrzennie, zdeformowany na skutek długotrwałego przechowywania w formie złożonej. W miejscach złożeń pergamin osłabiony i zniekształcony. W centralnej części dokumentu widoczne ubytki pergaminowego podłoża spowodowane działalnością gryzoni. Warstwa rękopiśmienna miejscami wyblakła. Pieczęć nie zachowała się.

ARCHIWUM I MUZEUM
ARCHIDIECEZJALNE
W BIAŁYMSTOKU